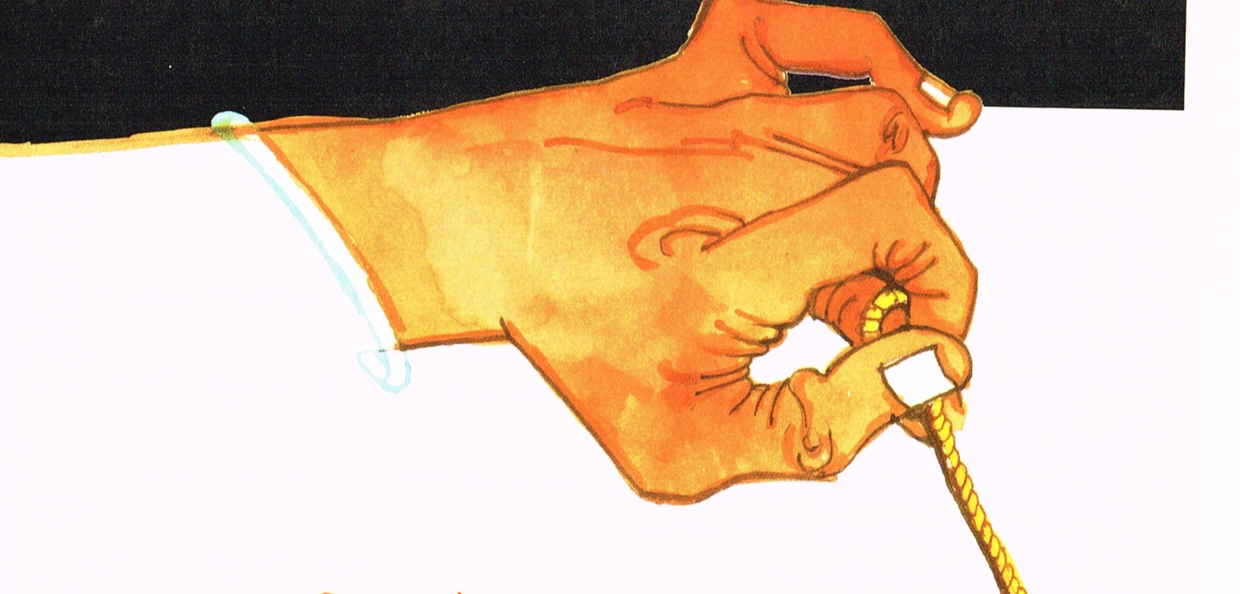

ఏకాదశి చంద్రుడు

"చంద్రంనాన్నకి పిచ్చెక్కింది"అన్నారు.

"మామూలు పిచ్చిగాదు, మదపిచ్చి" అని ఇంకొందరన్నారు.

"పిచ్చీగాదు గిచ్చీగాదు ఇన్నాళ్ళూ మంచోళ్ళా కనిపించేడు. ఆఖర్రోజుల్లో బయటపడిపోయేడు."

"మంచోడనుకున్నాం మోసగాడని ఇప్పుడర్థమైంది."

"మోసం, దగా ఇంత బాగా చెయ్యొచ్చా?!"

వూళ్ళో ఎక్కడబడితే అక్కడ అలా మాటాడుకుంటున్న జనం మాటలకి నవ్వుకుంటున్నాడు చంద్రంనాన్న. నవ్వుకుంటానే ఒడ్డుమీద కూర్చుని గోదావరి అలల గలగలల్ని వింటా, ముఖాన్ని కొడ్తున్న గాలిని హాయిగా అనుభవిస్తా దూరంగా కరవాక సముద్రంలోకి అస్తమిస్తున్న సూర్యుడ్ని చూస్తా అలాగే వుండిపోయిన అతనికి కాస్త దూరంగా చాలామంది ఆడవాళ్ళు చంటిపిల్లలూ నిలబడి వున్నారు. వాళ్ళంతా సముద్రంలోకి వేటకెళ్ళిన వాళ్ల భార్యలూ పిల్లలూ. దీపాలవేళయ్యేసరికి అలా ఒడ్డుకొచ్చి మగాళ్ళకోసం ఎదురుచూడ్డం వాళ్ళకి అలవాటు.

కాస్సేపయ్యేసరికి కొన్ని నావలొచ్చి ఒడ్డున ఆగాయి. వాళ్ళలో కామాడి వానబాలుడు అనే అతని వలలో బ్రూడర్‌రెయ్యి పడిందంట. పిల్లలు పెట్టే ఆ రెయ్యిని కోనపాపపేట హేచరీస్ వాళ్ల కమ్మితే చాలా డబ్బిస్తారు. ఒకప్పుడైతే 'చంద్రం నాన్నా' అంటా చాలా సంబరంతో తన దగ్గరకొచ్చి చెప్పేవాడు వాన బాలుడు. ఇవ్వేళ మాత్రం తనకి తప్ప అందరికీ చెప్పుకుంటా ఎగిరి గంతులేసు కుంటా వెళ్ళిపోతున్నాడు వూళ్ళోకి. ఆ వానబాలుడే గాదు వేట నావలు దిగుతున్న వాళ్ళెవరూ చంద్రం నాన్న దగ్గరకి రావడం లేదు.

గోదావరి మీద ఒకటే అరా పడవలు ప్రయాణం చేస్తున్నాయి. చీకటి చిక్కబడ్తుంది.

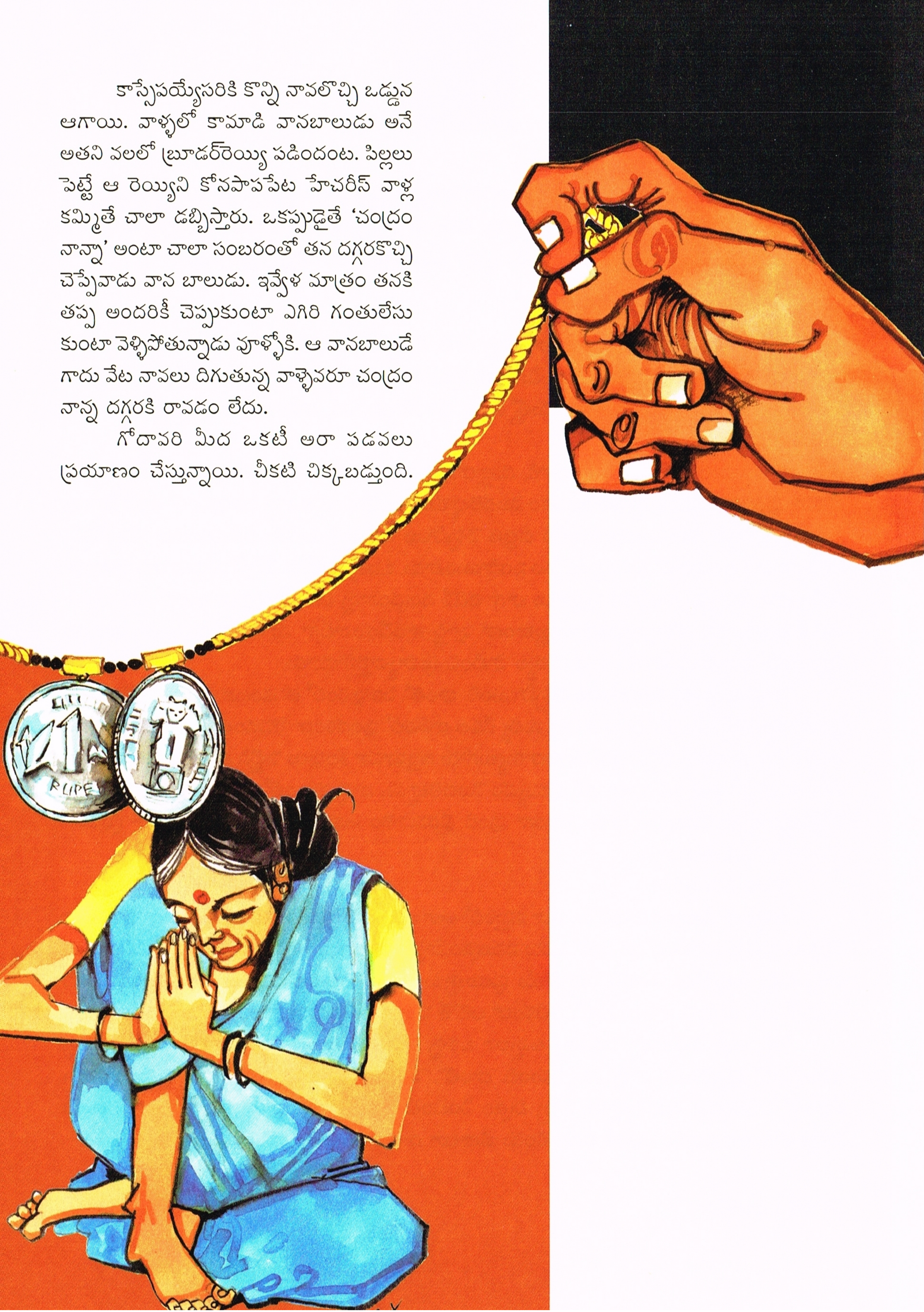

చలిగాలి బొంగురు గొంతుతో వీస్తుంది. పూజారిగారబ్బాయి భైరవస్వామి గుళ్ళో భక్తి రికార్డు లేస్తున్నాడు. ఊరు ఊరంతా దీపాలు వెలిగించుకుంటున్నారు. తను కూర్చున్న ఆ ఒడ్డు మీంచి కనిపిస్తున్న ఆ వూరినే చూస్తున్న ముసలి చంద్రంనాన్నకి నెమ్మది నెమ్మదిగా ఒకప్పటిరోజులు గుర్తుకొస్తున్నాయి.

*

యానాంనించి పరంపేట, దరియాలతిప్ప దాటి రోడ్డుకి కుడి పక్కనించి కొంతదూరం వెళ్తే వృద్ధ గౌతమీనది మధ్యలో పెద్ద తిప్ప. ఆ తిప్ప మీదుంది భైరవపాలెం. చుట్టూ ఎటు చూసినా నీళ్ళే. ఆ వూర్నిండా వుండేది చేపలు పట్టేవాళ్ళే. చిన్నచిన్న సందుల్లో ఇళ్ళు. భైరవస్వామి గుడి, రామాలయం వున్నా భోగం మాత్రం భైరవస్వామిదే.

వూళ్ళో మరకాళ్ళ మనిషైన సంగాడి దుర్గారావు నాలుగో కొడుకు సూర్యచంద్రరావు. అసలు పేరు పొడుగ్గా వుందని చంద్రంనాన్న అని పిలవడం మొదలెట్టారు. అయితే చంద్రంనాన్న పిఠాపురంలో ఉండే దూరపు బంధువు కొప్పాడి గుణసుందరిగారింటికి దత్తత వెళ్ళిపోయి కులవృత్తి మానేసి చదువుకుంటా ఎస్సెస్ఎల్సీ అయ్యేకా ఖాదీ బండారులో గుమస్తా ఉజ్జోగం సంపాయించాడు. ఓపక్క ఉజ్జోగం చేస్తానే పరీక్షలు రాసి పాసవుతా బియ్యే దాకా వచ్చాడు. గాంధీగారి పుస్తకాలు బాగా చదివే చంద్రంనాన్న తన జీవిత ప్రయాణంలో తన గుడ్డలు తనే నేసుకుని తన చొక్కాలు తనే కుట్టుకుంటా పూర్తి గాంధేయవాదిగా మారిపోయేడు. అలా ఎందుకు నిర్ణయించుకున్నాడో ఏమోగానీ బ్రహ్మచర్యం పాటించి బ్రహ్మచారైపోయాడు.

పెంచుకున్న తల్లి గుణసుందరి చచ్చిపోయింది. దాంతో, పిఠాపురంలో తనకంటూ ఎవరూ లేకపోవడంతో భైరవపాలెం వచ్చేసేడు. టీచర్లు ఆ గోదారి మధ్య చేపల వాసనలో వుండకండా పోవడంతో ఆ ఉజ్జోగం చంద్రం నాన్న కొచ్చింది. అలాగే పోస్ట్‌మేస్టరు రంగాచార్యులుగారు అస్తమానూ శలవులు పెట్టేసి తాళ్ళరేవు వెళ్ళిపోడంతో టెంపరరీ పోస్ట్‌మేస్టరు పని కూడా తనే చెయ్యడం మొదలెట్టాడు. వాళ్ళ కులంలో మనిషి ఇలా మేష్టరుజ్జోగం, పోస్ట్‌మేష్టరుజ్జోగం చెయ్యడం చాలా గర్వంగా వుంది భైరవపాలెం జనానికి. అంతా అతన్ని చాలా ప్రేమగా గొప్పగా చూసుకుంటున్నారు.

కాలం గడుస్తుంది.

వాళ్ళంతా డబ్బులు దాచుకోరు. ఎలా వస్తుందో అలా ఖర్చు పెట్టేస్తారు. వాళ్ళకి చావులు చాలా తొందరగా వస్తాయి. ప్రతి కుటుంబంలోనూ ఎవరో ఒకరు సముద్రం పాలైపోతుంటారు. అందుకే వాళ్ళెప్పుడూ గడిచిపోయిన దాన్ని గుర్తు పెట్టుకోరు. వెంటనే మర్చిపోయే ప్రయత్నం చేస్తారు. తెల్లారితే రేపు. ఆ రేపు వస్తుందో లేదో. అందుకే దాని గురించి అస్సలు ఆలోచించకండా ఆరోజే పండగలాగ గడుపుతారు. ఆ రోజునే నమ్ముతారు.

తల్లీదండ్రీ పెదనాన్నా పెద్దమ్మా అన్నలూ ఒకళ్ళ తర్వాత ఒకళ్ళు కాలం చేశారు. చేపల వేటకెళ్ళి సముద్రంలో కల్సిపోయిన వాళ్ళే ఎక్కువమంది. దాంతో, పెదనాన్న కూతురు,పెద్దన్న, చిన్నాన్న పిల్లల్నీ వచ్చే జీతంతో పోషించడం మొదలెట్టాడు. గొప్ప చిత్రం ఏంటంటే పేరుకి చంద్రంనాన్న బ్రహ్మచారి కానీ, అతని కున్నంత కుటుంబభారం ఎవరికీ లేదు. రెండు జీతాలూ చాలీచాలడం అయిపోతుంది.

జులపాల జుట్టుతో సన్నగా పొడుగ్గా వుండే చంద్రంనాన్న పొద్దుటే స్కూలు కెళ్తున్నాడు. ప్రశాంతంగా పిల్లలకి పాఠాలు చెప్తున్నాడు. మధ్యాన్నం భోజనం టైములో పోస్టాఫీసుకొచ్చి ఉత్తరాలు అందుకుని ముద్రలేసి పోస్ట్‌మేన్ శివన్నారాయణకిచ్చి డబ్బాలో వాటి మీద ముద్రలేసి బేగ్‌లో పెట్టి సీలు వేసి పంపిస్తున్నాడు. అంతా అన్నీ నవ్వుతానే చేస్తున్నాడు.

*

రెండో అన్నగారూ మూడో అన్నగార్ల పిల్లలకి కట్నాలిచ్చి పెళ్ళిళ్ళు చేసి సాగనంపుతున్నాడు. ఇంట్లో వుండి పోయిన వాళ్ళ బాధలూ రోగాలూ వస్తే తనే చూస్తున్నాడు. ఏ సమస్య వచ్చినా ఎవరి మీదా విసుక్కోకండా నవ్వుతా సర్దుతున్నాడు. ఇవన్నీ చేస్తూనే ఎమ్.ఏ కట్టి పాసయ్యేడు.

చంద్రంనాన్నని చూస్తున్న వూళ్ళో కొందరు 'పాపం పిచ్చోడు' అంటున్నారు.

అది తన చెవిన పడి నవ్వేశాడు చంద్రంనాన్న.

"ఇందరికి పెడ్తున్నావ్ ఇంత చేస్తున్నావ్. నీకోసం ఏమీ చేసుకోని నువ్వు ఇంత కష్టం ఎందుకు పడ్తున్నావ్ చంద్రంనాన్నా?'' అని ఎవరో అడిగితే చప్పుడు చెయ్యని చంద్రోదయంలాగ నవ్వేసేడు.

*

ఎలాంటి స్వార్థం లేకుండా ఇన్ని సేవలు చేస్తున్న చంద్రంనాన్నని వూరి పెద్దలు వాళ్ళలో ప్రధానమైనవాడిగా ఎంచుకున్నారు.

ఇళ్ళ ముందు వాల్చిన మంచాలమీద సావిడాల్ని (ఒక రకం ఎండు చేపలు) ఎండబెడ్తుంటే వెండి రేకుల్లా మెరుస్తున్నాయవి. పేరు తెలీని పక్షి ఒకటి గోదావరి మీంచి ఎగురుకుంటూ వచ్చి పండిన ఈతచెట్టు గెలమీద వాలి నచ్చిన పళ్ళని పొడుచుకు తింటుంది. గోదారి అంచు మీద నిలబడ్డ కొంగ ఒకటి నీటిలో చేపని పొడుచుకు తిందామని ప్రయత్నం చేస్తుంటే ఎగిరి పల్టీలు కొట్టిన ఆ చేపపిల్ల కొంగకి దొరక్కుండా నీటిలోపల కెళ్ళిపోయింది, ఎండవేడిని తట్టుకోలేని కాకులు గుంపు కొద్దిపాటి నీళ్ళల్లో తలలు ముంచి అటూ ఇటూ వూపుతున్నాయి. భైరవ స్వామి గుడి శిఖరం పైకి ఎక్కిన కొండముచ్చు చుట్టూ ఉన్న గోదావరిని పరికిస్తుంది. కొబ్బరాకు మీంచి దబ్బున నేల మీద పడ్డ తొండ పాక్కుంటా వెళ్ళిపోయింది పక్కింటి దడిలోకి. చాలా ఏళ్ళు గడిచాయి.

తన ఏభై ఎనిమిదో ఏట రిటైరైన చంద్రంనాన్న వెంటనే పోస్ట్‌మేస్టరు ఉద్యోగానికి కూడా రాజీనామా చేసేశాడు.

ఆ తర్వాతనించీ భైరవపాలెం దాటి బయటికొచ్చిన తను ఒకటే తిరుగుడు. ఖద్దరు సంచీ భుజాన వేలాడేసుకుని తిరగడం మొదలెట్టాడు. ఎక్కడెక్కడ బంధువులుంటే అక్కడికెళ్తున్నాడు. అందర్నీ ఆప్యాయంగా పలకరించి వచ్చేప్పుడు ఎంతో కొంత వాళ్ళ పిల్లల చేతిలో పెడ్తున్నాడు.

తన పెద్దన్నయ్య గోవిందరాజులు కొడుకు సూర్రావు చేపలు పట్టడం మానేసి యలమంచిలి దగ్గర గుడివాడలో ఎండి చేపలు చేసి సంతల్లో హోల్‌సేల్‌గా అమ్ముతున్నాడని తెల్సి ఆ వూరెళ్ళాడు.

ఈ ఎండుచేపల తయారీ చాలా పెద్ద పని. చేపని అడ్డంగా కోసి విడదీసి ఉప్పు జల్లుతుంది సూర్రావు భార్య సక్కుబాయి. మళ్ళీ ఇంకో చేపని అలాగే చేసి ఒకదాని మీదొకటి అంటించినట్టు పెట్టి ఎండబెడ్తుంది.

ఆ మనిషికి సాయిపడ్తున్న చంద్రంనాన్నతో "ఉప్పు సమపాళ్ళలో పెట్టాలి మాయ్యగారూ. ఏమాత్రం ఎక్కువా తక్కువా పెట్టినా చేప పాడైపోయి కండలు కింద వూడిపోద్దండి" అంది.

ఆమె చెప్పినట్టే చేస్తున్న చంద్రంనాన్నతో "చదువుకున్నోరు మీకెందుకీ పని మాయ్యగారూ" అని సక్కుబాయి అంటుంటే "మనిషన్నాకా అన్నీ చెయ్యాలమ్మా" అంటున్నాడు చంద్రంనాన్న.

వాళ్ళింట్లో కొన్నాళ్ళుండి బయల్దేరేటప్పుడు పిల్లల చేతిలో కొంత డబ్బు పెట్టిన చంద్రంనాన్న రెండో అన్నగారి కొడుకు హనుమంతు సముద్రంలోకెళ్ళి చేపలు పట్టే పని ఎప్పటికైనా ప్రాణాల్తో ముప్పే అనుకుని రాజానగరం వెళ్ళిపోయి చిన్నచిన్న కాఫీ హోటళ్ళలో ఊకపొయ్యిలు కట్టే పని చేస్తున్నాడని తెల్సి ఆ వూరెళ్ళాడు.

హనుమంతు పెళ్ళాం సత్తుగిన్నెలో నూకల అన్నం చారూ వేపుడు చేపముక్కలూ వేసింది.

వాటిని నుంజుకు తింటుంటే అప్పుడే నెల జీతం పట్టుకొచ్చి పెళ్లాంకిచ్చి "లోపల బీరువాలో పెట్టు" అంటున్న హనుమంతు చంద్రంనాన్న తింటున్నది చూసి "మా చిన్నాన్న ఎవరనుకుంటున్నావ్... నూకల కూడెడ్తావా?" అని గసిరేడు.

"ఏడ్చేవ్‌లే" అని హనుమంతుని కేకలేసి "అమ్మా సావిత్రీ వాడిచ్చిన డబ్బులు నువ్వు బీరువాలో దాస్తున్నావ్ గానీ మా భైరవపాలెంలో మనవాళ్ళు సంపాయించిన సొమ్ము ఇళ్ళల్లో దాయరు. నావలోనే చిన్న ట్రంకుపెట్టి పెట్టుకుని అందులో దాచుకుంటారు తెల్సా?" అన్నాడు.

"ఎందుకంట మాయ్యాగారూ?" అడిగింది సావిత్రి.

"గోదారితల్లి అప్పుడప్పుడూ కోపంతో వూర్ని ముంచేస్తే ఇంట్లో దాచిన సొమ్ములు మన సొంతం గాకండా పోతాయిగదా... అదే నావలో అయితే దాంట్లో మనం ఏ వూరి ఒడ్డుకో చేరొచ్చుగదా. అందుకు" అన్నాడు.

తన చదువు పక్కనెట్టి తను నేర్చుకుంది వాళ్ళకి చెప్పే చంద్రంనాన్న ఎక్కడా అప్పనంగా తినడు. నిమిషం ఖాళీగా వుండడు. శ్రమ పడతానే వుంటాడు. నిరంతరం నవ్వుతానే వుంటాడు. చంద్రుడు పౌర్ణమి రోజునొస్తాడు. చంద్రంనాన్న నోట్లో ఎప్పుడూ చంద్రుడుంటాడు.

*

రోజులు గడుస్తున్నాయి.

మామూలు నావలు పోయి ఇంజను నావలొచ్చాయి. 96 తుపానుకి వూరు మునిగి చాలామంది చని పోడంతో నేలమీంచి వూళ్ళోకి కాలిబాట వంతెన వేయించింది తెలుగుదేశం గవర్నమెంటు. వూళ్ళో చాలామంది డబ్బున్నవాళ్ళవ్వడంతో వూరిళ్ళు డాబాలుగానూ మేడలుగానూ మారిపోయాయి. ఇప్పుడు వేటకెళ్తూ సెల్‌ఫోన్లు కూడా పట్టుకెళ్తున్నారు. వాటిద్వారా వాతావరణం వివరాలూ వార్తలూ సముద్రంలో వున్నవాళ్ళకి తెలీడంతో రిస్క్ కాస్త తగ్గుతుంది.

వూళ్ళు తిరుగుతానే డబ్బాయ్‌లో పడిపోయిన చంద్రంనాన్న తిరిగి భైరవపాలెం వచ్చేశాడు. గ్రామం మధ్యలో ప్రశాంతంగా గడుపుతున్న చంద్రంనాన్నకి ఒంట్లో బాగోకపోతే ఆరోజు కాకినాడెళ్ళి డాక్టర్‌కి చూపించు కుంటే తెల్సింది లంగ్ కేన్సరని, నెలకి మించి బతకడని.

చావు గురించి అలా తెల్సిన చంద్రంనాన్న భయపడి బెదిరిపోలేదు. బెంబేలెత్తి పోలేదు. అసలు ఏమీ అవ్వలేదు. నవ్వుతానే వున్నాడు.

అతన్ని గురించి విన్న ఏభై ఏళ్ళ కమలమ్మ ఆశ్చర్యపోయింది. వెనకా ముందూ ఎవరూ లేని ఆమె ఆ భైరవపాలెంలో కొత్తగా దిగింది.

ఎదురైన అందర్నీ ఆప్యాయంగా పలకరిస్తా, మనసు లోపల మౌనంగా మసులుకుంటా యానాం వెళ్ళి అక్కడి బేంకుల్లోనూ, పోస్టాఫీసుల్లోనూ దాచిన డబ్బు మొత్తం డ్రా చేసుకుని భైరవపాలెం వచ్చేడు.

అందరికీ తలా కొంతా ఇచ్చేడు.

పెద్ద మేనల్లుడు నాగేటి శ్రీను కూతురు నెలలు నిండి వుంటే వాణ్ని పిల్చి 'పిల్ల పురుడు ఖర్చులకి వుంచుకో' అని కొంత డబ్బిచ్చి చిన్న మేనల్లుడు బాబ్జీగాడింటికెళ్తుండగా నాగరాజనే కుర్రాడు వేటకెళ్ళి సముద్రం లో గల్లంతయి పోయిన వార్త తెల్సింది. ఒడ్డునున్న జనం మాటాడుకుంటున్నారు. అక్కడికెళ్ళి నిలబడ్డ చంద్రం నాన్న నీరసమొచ్చి వాలిపోతుంటే లేపి రాములోరి గుడి అరుగుమీద కూర్చోబెట్టి వెళ్తున్న కమలమ్మనే చూస్తా 'ఈ వూళ్ళో ఎప్పుడూ చూళ్ళేదు ఎవరీమె?' అనుకున్న చంద్రంనాన్న లేచి బాబ్జీ ఇంటికెళ్ళి వాడికి రాసేసిన ఇంటి స్థలం కాయితాలతో పాటు పాతికవేల రూపాయిలు కూడా ఇచ్చి 'నా దహనసంస్కారాలకి ఖర్చుపెట్టి మిగతాది నువ్వుంచుకోరా' అన్నాడు.

రెండో అన్నగారి కొడుకు వూళ్ళోనే వున్నా తన తలకొరివి వాణ్ని పెట్టొద్దన్నాడు. ఎందుకంటే ఈమధ్యే క్రైస్తవ మతం పుచ్చుకున్నాడు వాడు. గుడివాడలో వున్న సూర్రావుకి కబురుచేసి 'నువ్వన్నా చెయ్యి రాజమండ్రిలో వుంటున్న హనుమంతుతోనన్నా చేయించు' అన్నాడు.

ఆరోజు పొద్దుట, భైరవస్వామిగుళ్ళోకెళ్ళి దేవుడికి దణ్ణం పెట్టుకుంటున్న చంద్రంనాన్నకి మళ్ళీ కనిపించిన కమలమ్మ చేతులెత్తి నమస్కారం పెట్టింది.

అలా తనకి నమస్కారం పెట్టిన మనిషి గురించి ఆ రాత్రంతా ఆలోచించాడు. తనతో చాలా సాయాలు పొందిన బంధువులే ఈవేళ తప్పించుకు తిరుగుతున్నారు. అలాంటిది ఎవరీ మనిషి.

*

రాత్రి వర్షం కురవడం వల్ల నేలంతా చితచితలాడ్తుంది. గాలాడ్డం లేదా పొద్దుటిపూట. సైకిలుకి కట్టి వున్న పెద్ద వెదురుబుట్టకి తగిలించిన సీవండి గిన్నెల సైకిలువాడూ, ప్లాస్టిక్ సామాన్లు అమ్మేవాడూ, నువ్వుపప్పు జీళ్ళకి పాత ఇనప సామానూ కొనేవాడూ నావ ఎక్కి ఊళ్లో కొస్తున్నారు. అదే నావలో సవరాలు కట్టేవాడూ సూది పిన్నీసులూ, రిబ్బన్లూ అట్టకి కట్టినవాడూ కూడా ఎక్కేరు. నావ వూరి ఒడ్డుకొచ్చి ఇంక ఆగుతున్న టైములో

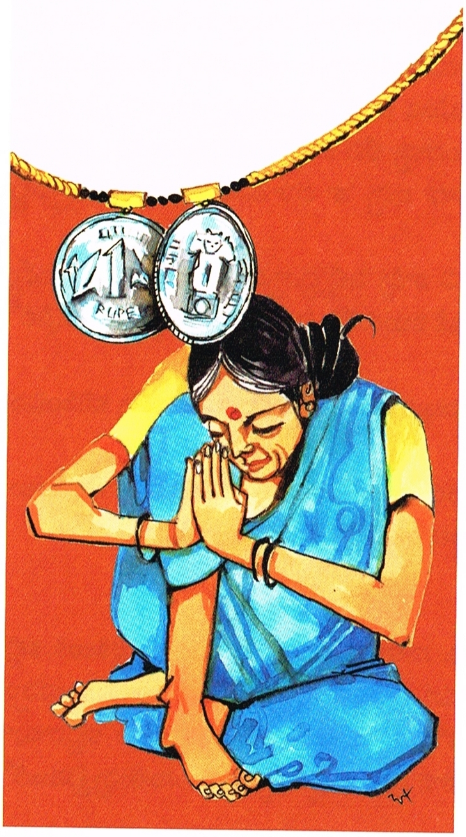

పరుగు పరుగునొచ్చిన కోడిపుంజు పెట్టని తొక్కేసి వెళ్ళిపోయింది. ఒకపాక మీంచి కిందికి పాకిన గుమ్మడిపాదులో పసుపురంగు గుమ్మడి పువ్వులోకి సీతాకోకచిలక దూరుతుంది. ఆ ఇంటి వెనక రేగుచెట్టు విరగ్గాచి కొమ్మల్ని కిందకి వం చేసింది. భైరవస్వామి గుళ్ళో పూజలు ఘనంగా చేస్తున్నాడు పూజారిగారు. అది చూసిన చంద్రంనాన్న 'ఒక్క భైరవస్వామి కేనా ఆ చంద్రుడికి శ్రీరామచంద్రుడికి పూజలు చేసుకునే యోగం లేదా' అనుకుంటా నడుస్తూ గొప్పు తగిలి ముందుకి పడిపోయాడు.

ఎదురొచ్చిన కమలమ్మ అతన్నీ లేవదీసి "నీరసంగా వున్నారు ఇంటికి తీసుకెళ్ళనా?'' అంది.

"గుడికి.... రాములోరి గుడికి వెళ్ళాలి'' అన్నాడు.

తీసుకెళ్ళి అర్చనా అదీ చేయించి ఇంటికి తీసుకొచ్చిన ఆమెని "వూళ్ళో చాలాచోట్ల చూస్తున్నాను. ఎవరు నువ్వు'' అనడిగితే తన పేరు తన వూరు గురించి క్లుప్తంగా చెప్పి చివర్లో "అనాధగా మిగిలేనండి చివరికి'' అంది.

ఆ తర్వాత అప్పుడప్పుడూ తనింటికొచ్చి చిన్న చిన్న పన్లు చేసెళ్తుంది 'ఏంటిది?' అంటే "మీ గురించి విన్నాను మీరు చాలా గొప్పోరు'' అనెళ్ళిపోతుంటే ఆపి "నేను నీకు ఋణపడి వున్నాను. ఏమిచ్చి నీ ఋణం తీర్చుకోవాలి? నా దగ్గర వున్న దంతా అయిపోయింది. నావిప్పుడు ఖాళీ చేతులు'' అన్నాడు.

"నేను మీకేది చేస్తున్నా మీ నించి ఏదో ఆశించి మాత్రం చెయ్యడం లేదండి'' అంది కమలమ్మ.

"అలా నువ్వు చెయ్యడం నీ సంస్కారం... నా చివరి రోజుల్లో నీకేదన్నా చెయ్యడం నా బాధ్యత'' అని లేచెళ్ళి పోయి రెండురోజులపాటు బాగా ఆలోచించిన చంద్రంనాన్న ఆవేళ పొద్దుట రమ్మని కమలమ్మకి కబురుచేశాడు.

వచ్చిన కమలమ్మకి ఒకమాట చెప్పి "ఏవంటావ్?'' అన్నాడు.

విన్న ఆమెకి ముందు మాటపడిపోయింది. తర్వాత స్పృహతప్పి పడిపోయింది.

సాయంత్రం మళ్ళీ ఆమెని కల్సి 'కంగారు పడిపోకు' అని తన మనసులో మాట చెప్పాడు.

రెండుమూడు రోజులు పాటు బాగా ఆలోచించిన ఆమె చివరికి ఒప్పుకుంది.

వెంటనే రాములోరి గుళ్ళో పెళ్ళి చేసుకున్నాడు కమలమ్మని.

అది చూసిన వూరి వాళ్ళు పూనకం వచ్చినట్టు ఊగిపోయారు. అతని కళ్ళ ముందు బూతుకానాలు తిట్టడం మొదలెట్టారు 'అదిగాదు నా మాట వినండి' అని చంద్రంనాన్న చెబుతుంటే ఏ ఒక్కడూ వినడం లేదు. అతని పెద్దరికం మొత్తం ఎగిరిపోయింది. ఊరి చరిత్రలో అతనంత చెడ్డవాడు, మోసగాడు ఇంతకు ముందు పుట్టలేదట. ఇక పుట్టరంట.

'ఇక వీళ్ళకి ఎంత చెప్పినా దండగ' అనుకున్న చంద్రంనాన్న చెప్పే ప్రయత్నం చెయ్యలేదిక.

మరో నాలుగురోజులకి అనగా భీష్మ ఏకాదశికి ముందు దశమిరోజున మంచమ్మీద పడుకున్నవాడల్లా లేచి నేల మీద చాప పరుచుకుని నిద్రపోయిన చంద్రంనాన్న మరింక లేవలేదు.

భీష్మ ఏకాదశి రోజున దహన సంస్కారం జరిపించాలనుకున్నారు. రాజమండ్రి నుంచి హనుమంతు వచ్చేడు.

చంద్రంనాన్న పాడె సుందరంగా తయారైంది. ఆయన అంతిమయాత్ర మొదలైంది. ఊళ్ళోవాళ్ళు, నలుగురు కొమ్ము పడితే మరో పదిమంది కూడా బయలుదేరారు. ఆయనకోసం ఏడ్చినవాళ్ళు ఎవ్వరూ కనపడ లేదు. అంతా నిశ్శబ్దం. ఊరంతా స్మశానానికి తరలి వెళ్ళాల్సింది. పట్టుమని పదిమంది కూడా రాలేదు... కానీ, భీష్మ ఏకాదశి భజన్లు గుడి స్పీకర్లో వినపడుతున్నాయి. భక్తి పాటల్తో మార్మోగిపోతుంది వూరు. చంద్రంనాన్న పాడెని వూరు చివర వంతెన దాటే వరకూ సాగనంపిన భక్తి పాట ఆగిపోయింది. అక్కడికి కొంచెం దూరం పొలాల్లో వున్న ఇంట్లో పెళ్ళి జరుగుతుంటే సన్నాయి మేళతాళాలు మోగుతున్నాయి. చంద్రంనాన్న పాడెని స్మశానంకి ఆహ్వానిస్తూన్నట్టున్నాయి ఆ మేళతాళాలు.

అలా చంద్రంనాన్న రెండుగంటల్లో బూడిదైపోయాడు.

కమ్మలమ్మ చంద్రంనాన్న పెన్షన్‌తో హాయిగా బతుకుతుంది. అసలు ఆమె అలా బతకడం కోసమే ఆమెని పెళ్ళి చేసుకున్నాడు పవిత్రమైన ఆ చంద్రంనాన్న.

స్వాతి సపరివారపత్రిక
13 అక్టోబర్ 2006